

Ztížený porod a patologické stavy v časném poporodním období u klisen

MVDr. Markéta Sedlinská, PhD, Klinika chorob koní

Ztížený porod a patologické stavy v časném poporodním období

Ztížený porod

- abnormality u matky (*dytokia materna*)
 - abnormality porodních cest
 - předchozí poranění pánve
 - tumory nebo jiné masy
 - předchozí perineální lacerace
 - abnormality porodních stahů
 - ruptura prepubic tendon
 - ventrální hernie
 - staré klisny, špatný výživný stav
 - permanentní tracheostomie
- abnormality u plodu (*dystokia fetalis*)
 - vrozené defekty a abnormality
 - hydrocephalus
 - schistosoma reflexum
 - monstra
 - arthrogryposis
 - příliš velký plod
 - absolutně
 - relativně
 - nepravidelné polohy a držení

Komplikace konce gravidity a poporodního období

- torze dělohy
- hydrops plodových obalů
- předčasná separace placenty
- ruptura děložní arterie
- ruptura dělohy
- poranění porodních cest
- vaginální krvácení
- zadržení lůžka
- septická metritida
- výhřez dělohy
- výhřez močového měchýře

Ztížený porod

ABNORMALITY U MATKY (DYSTOKIA MATERNA)

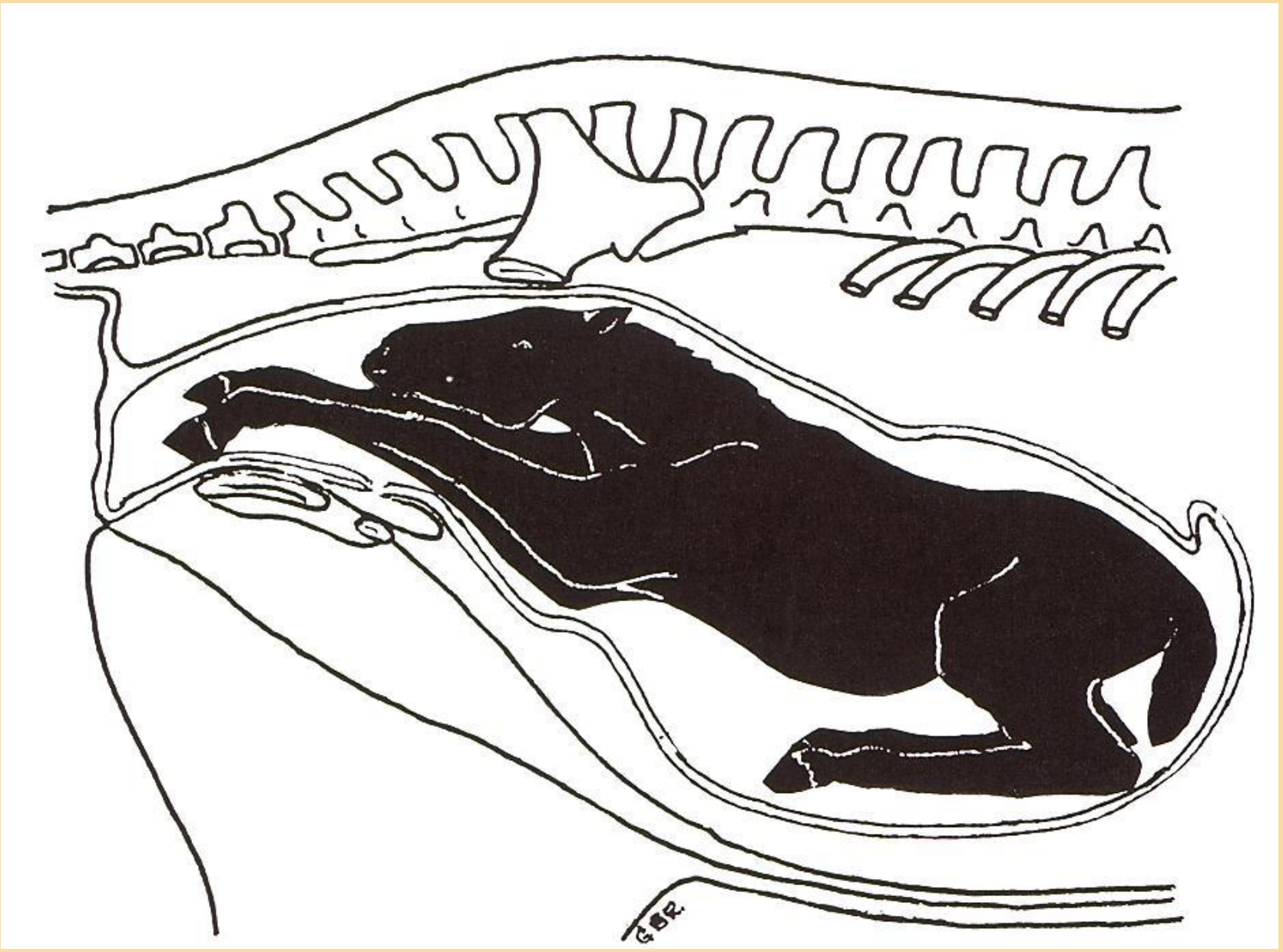
- *abnormality porodních cest*
 - *předchozí poranění pánve*
 - *tumory nebo jiné masy*
 - *předchozí perineální lacerace*
- *abnormality porodních stahů*
 - *ruptura prepubického vazů*
 - *ventrální hernie*
 - *staré klisny, špatný výživný stav*
 - *permanentní tracheostomie*

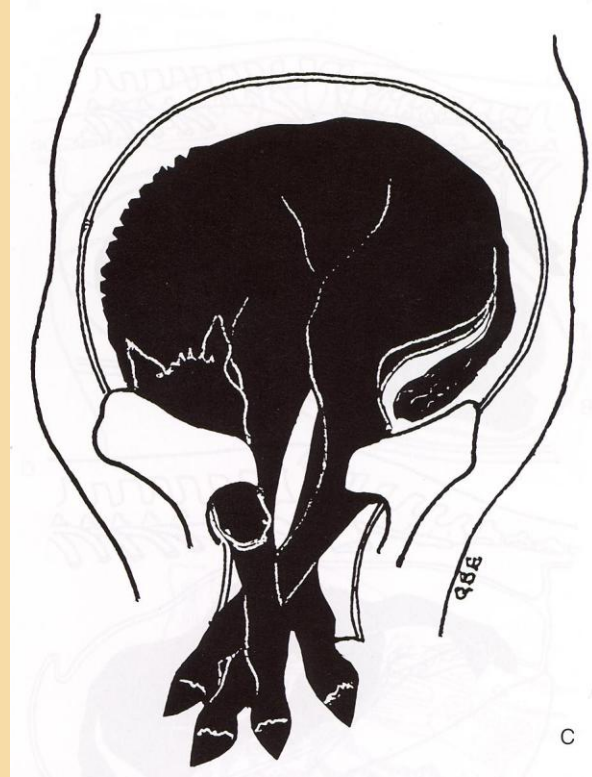
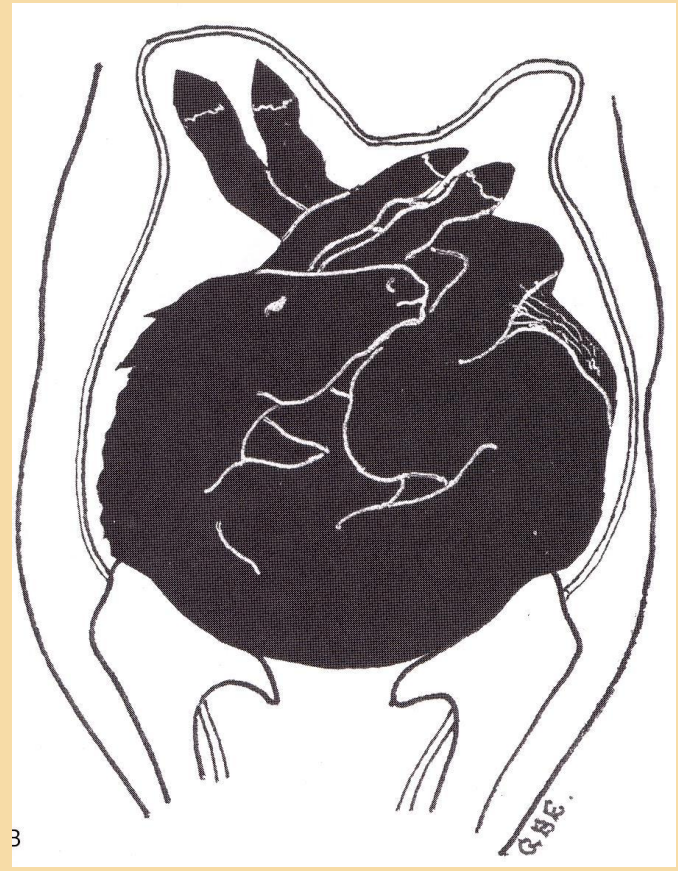
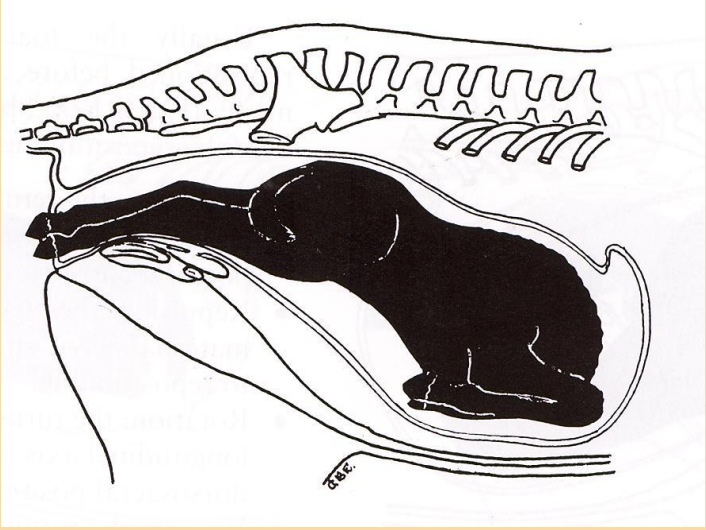
Ztížený porod

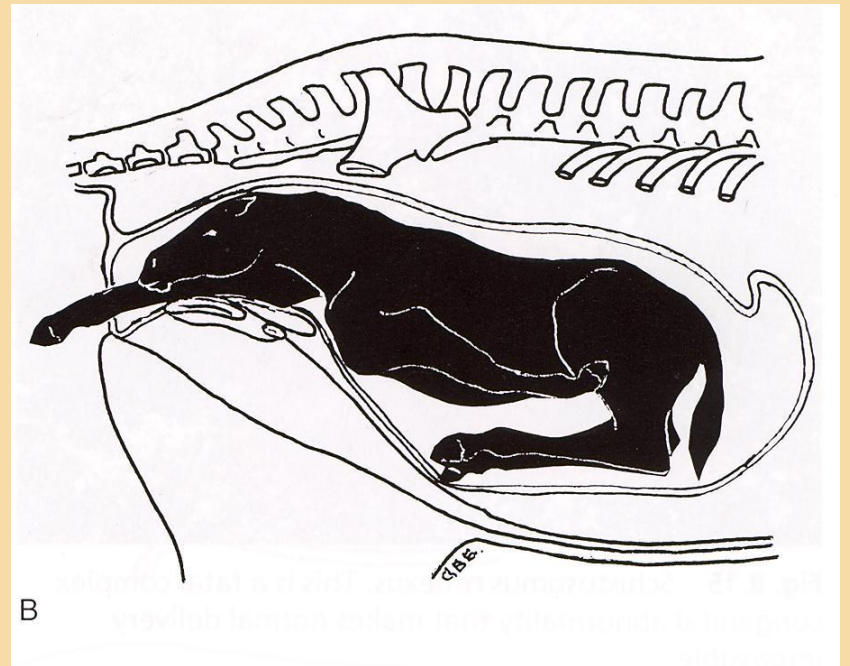
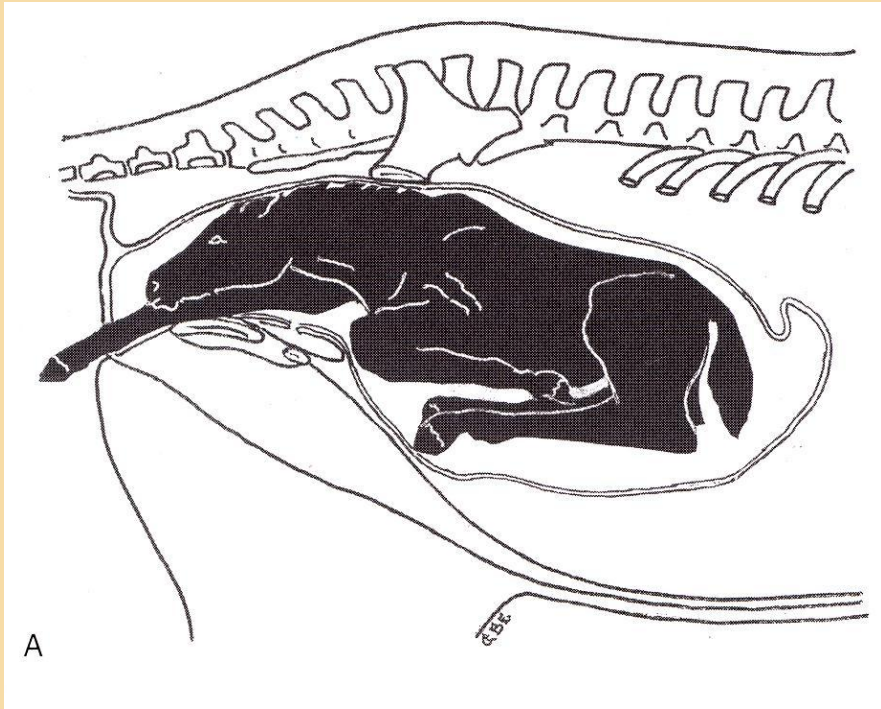
ABNORMALITY U PLODU (DYSTOKIA FETALIS)

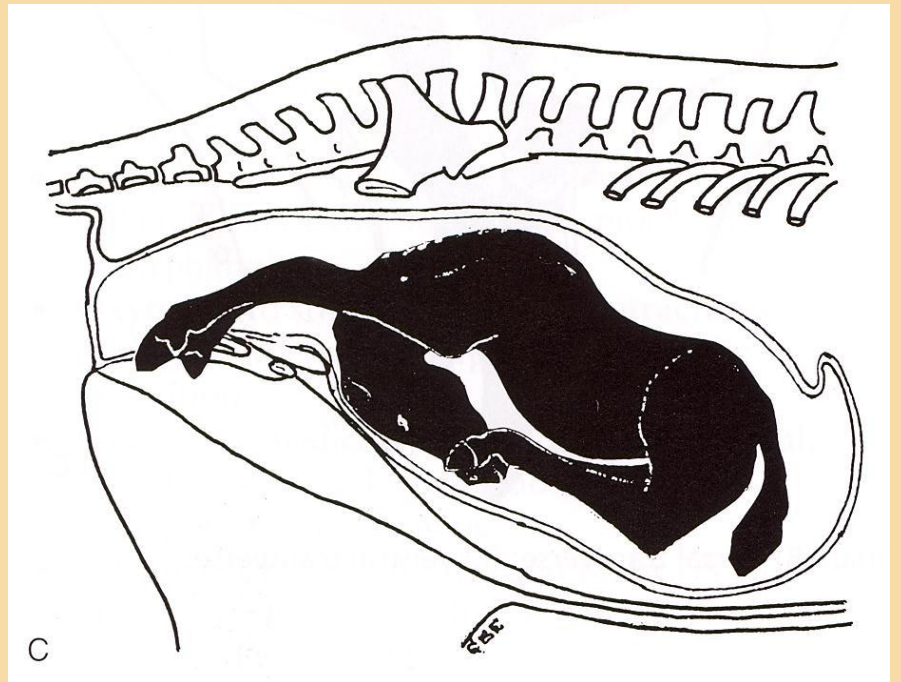
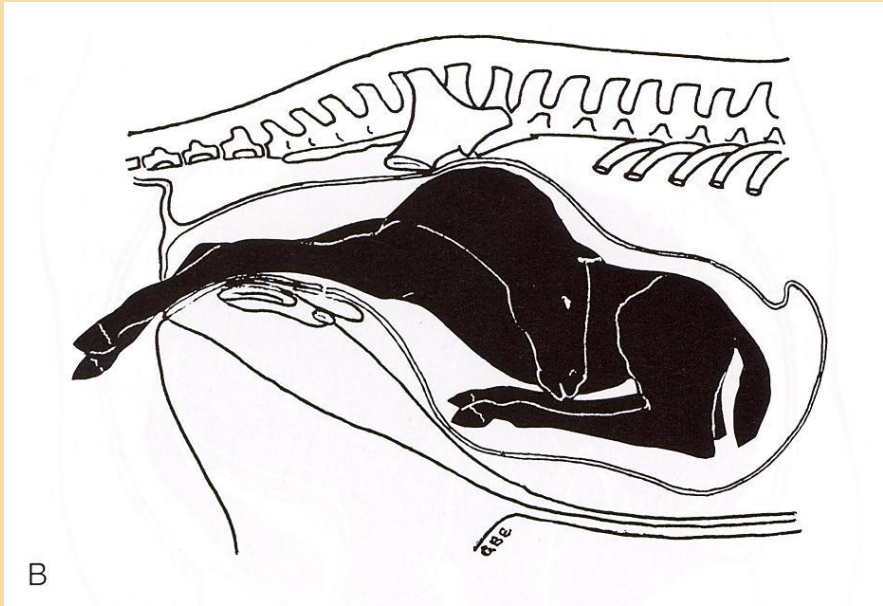
- *vrozené defekty a abnormality*
 - *hydrocephalus*
 - *schistosoma reflexum*
 - *monstra*
 - *arthrogryposis*
- *příliš velký plod*
 - *absolutně*
 - *relativně*
- *nepravidelné polohy a držení*

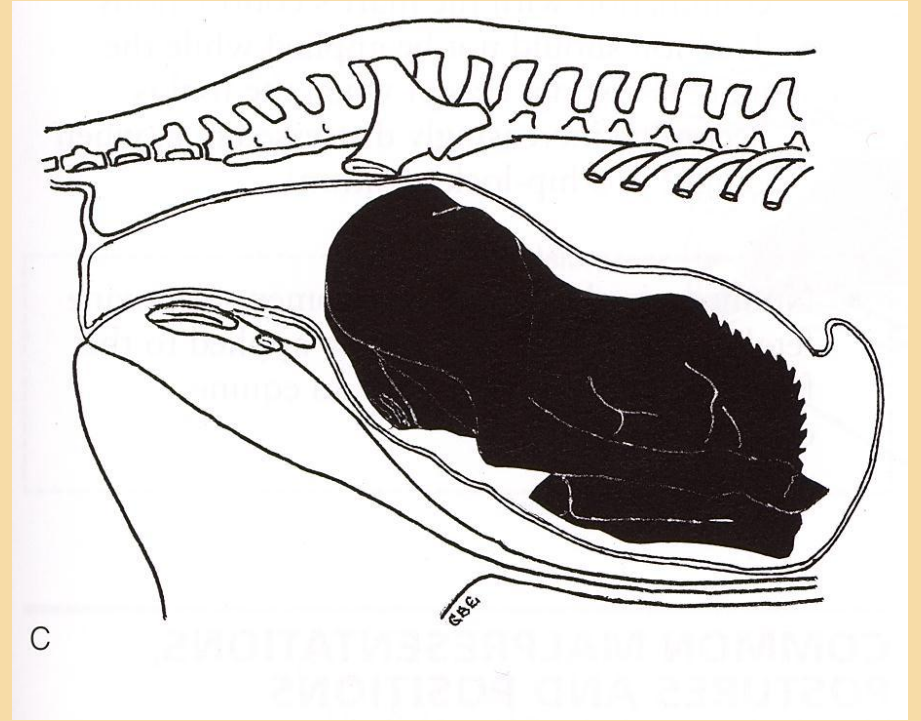
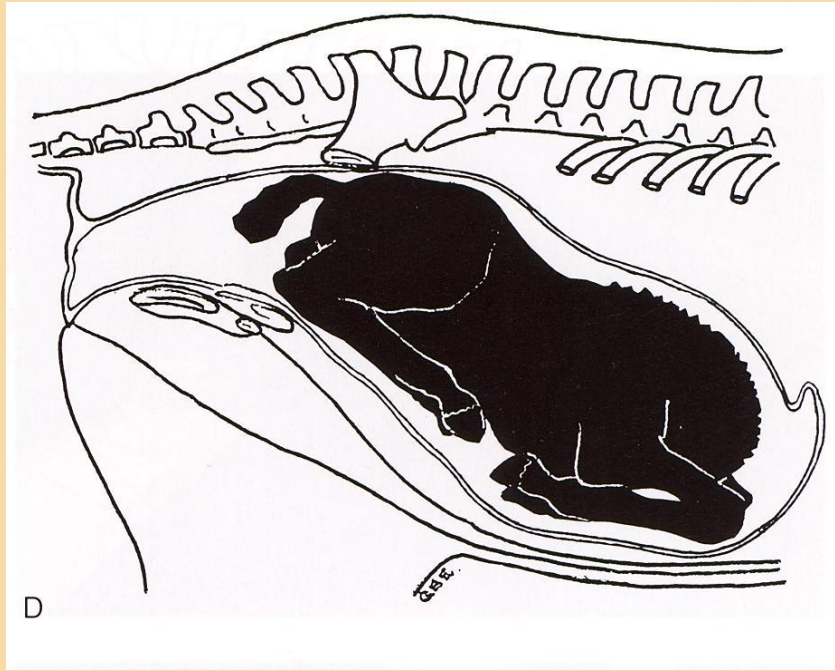

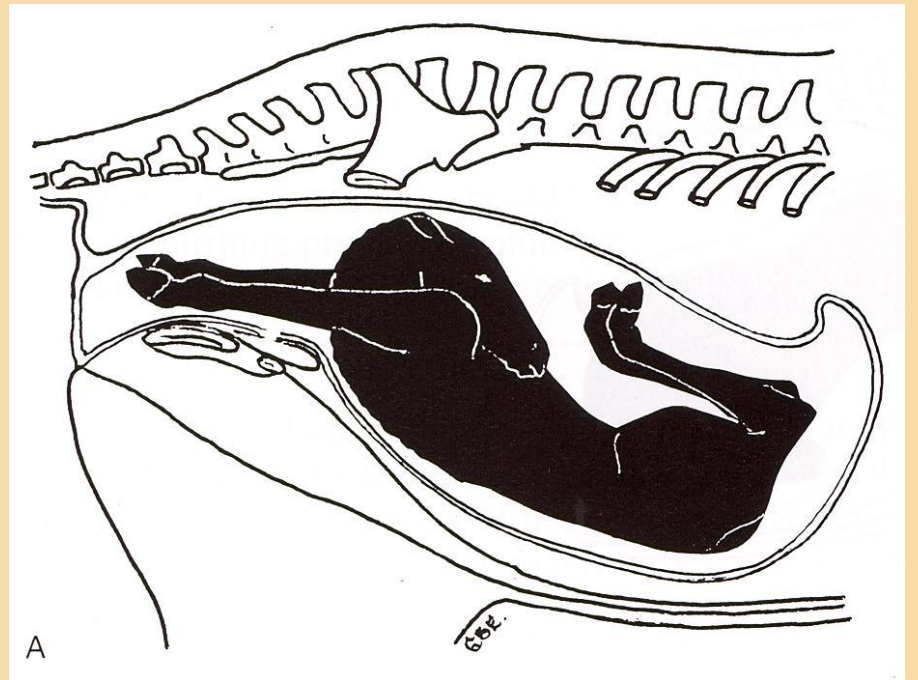
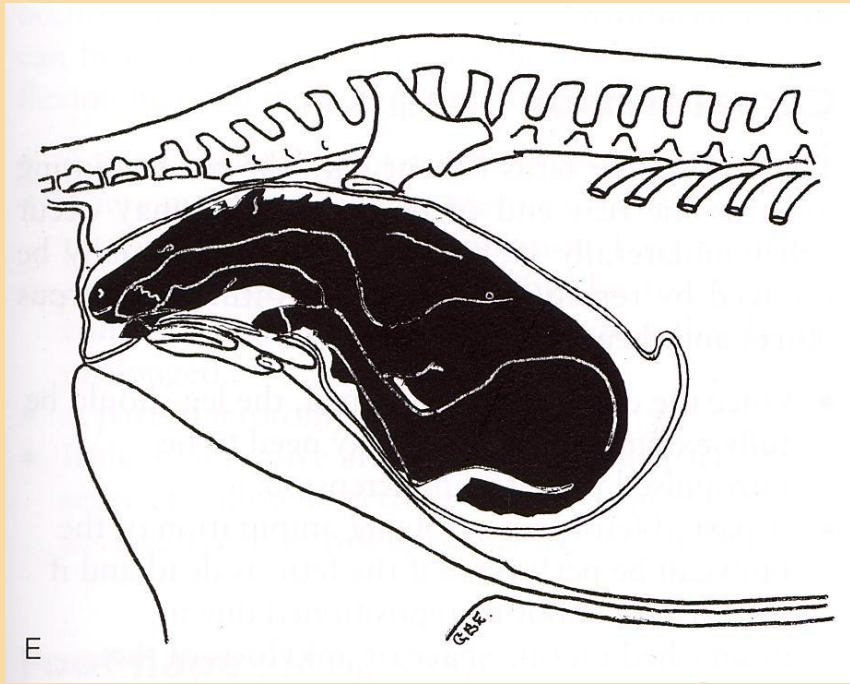

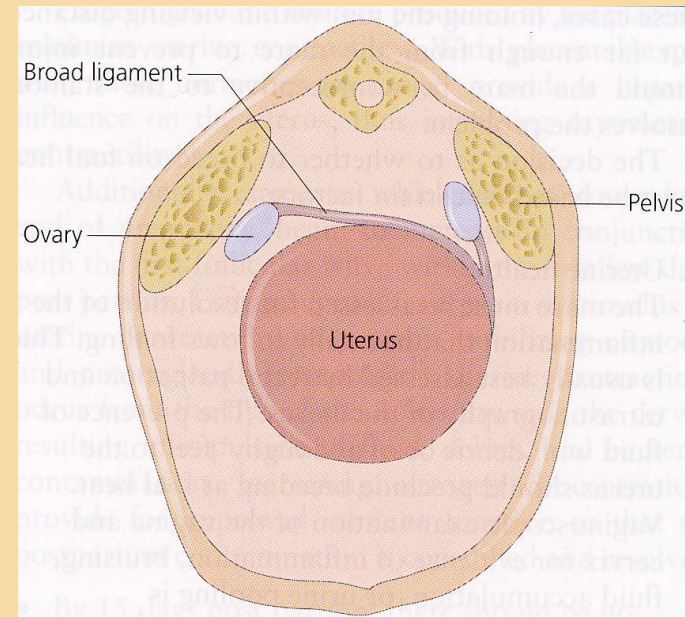

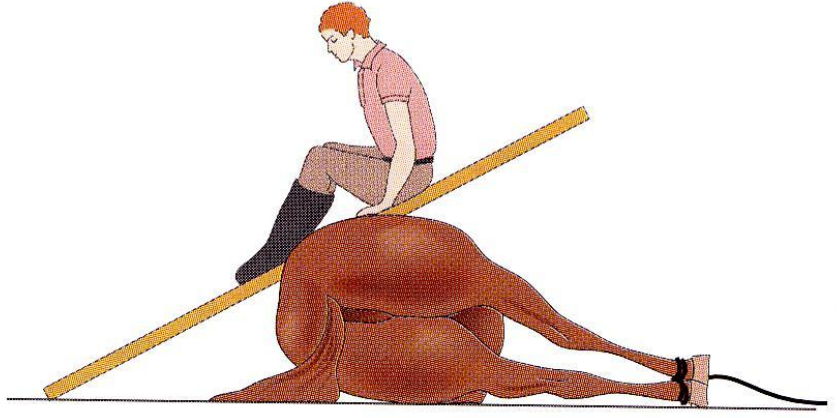
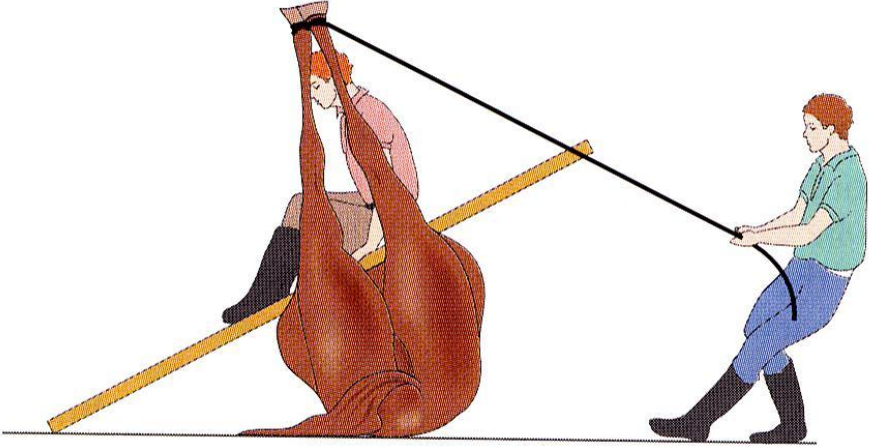
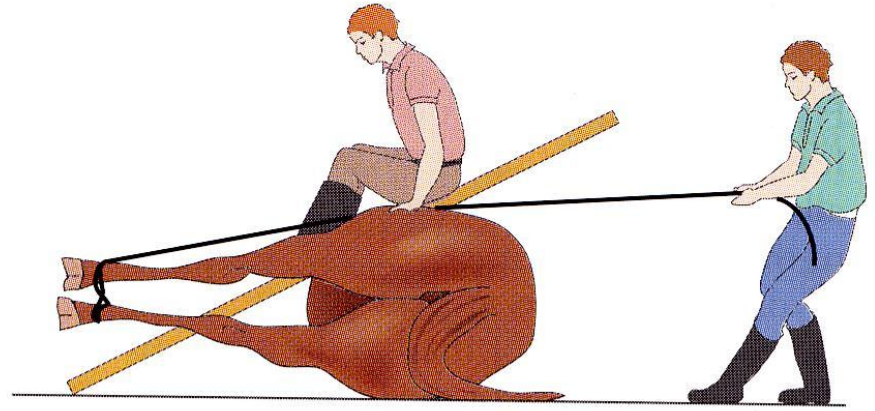
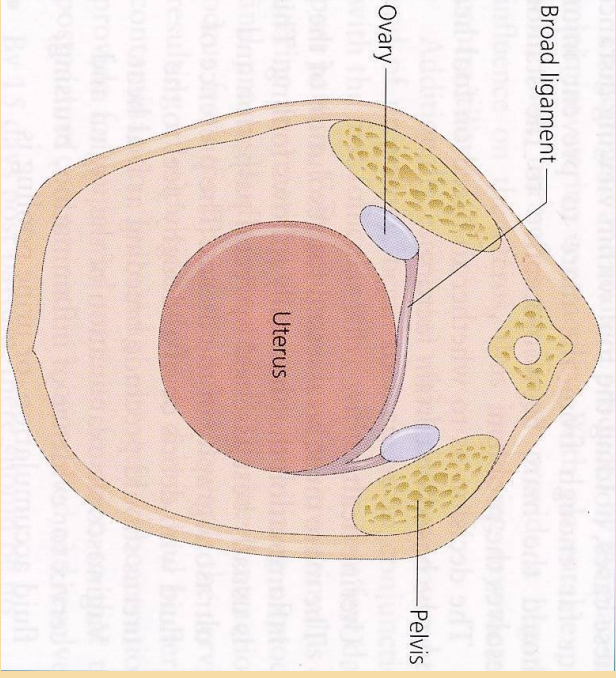

TORZE DĚLOHY

- anamnéza
 - obvykle poslední 3 měsíce gestace
 - obvykle nebývá spojen s porodem x krávy
 - obvykle precervikální
 - pohyb hříbete, pád klisny, válení se...?
 - kolikové bolesti, zastavení porodu
- diagnostika
 - rektální palpace – široký vaz děložní
 - rotace 90°-720° (omezená cirkulace v děloze, fetální hypoxie, úhyn)
- terapie
 - přímá repozice na stojící klisně
 - nepřímá repozice válením klisny
 - laparotomie

HYDROPS PLODOVÝCH OBALŮ

- hydramnion (abnormalita plodu, neschopnost polykat), hydrallantois (častější, abnormality placenty)
- diagnostika
 - fyziologicky: 3-7 l amionové tekutiny, 8-18 l alantoidové tekutiny, placenta 2.2 - 6.4 kg
 - enormní zvětšení břicha
 - obtíže při pohybu, ventrální edém, hernie, ruptura břišní stěny, kolika, ruptura dělohy, ...
 - rektálně špatně dostupné hříbě, enormní děloha
- terapie
 - vyvolání porodu nebo abortu
 - pozvolná drenáž (i přes dutinu břišní) nebezpečí hypovolemického šoku
- prognóza
 - hříbě obvykle neživotaschopné
 - neopakovat rodičovské spojení

RUPTURA DĚLOŽNÍCH ARTERIÍ

- anamnéza
 - konec gestace, porod, poporodní období
 - a. uterina, a. ovarica, a. iliaca externa
 - starší klisny, multipary
 - krvácení do abdomenu x mesometrium
 - kolikové bolesti, náhlý úhyn
- diagnostika
 - příznaky krvácení, ne navenek
 - rektální palpace opatrně nebo vůbec ne!
 - formování hematomu v děložním vazů
- terapie
 - podpůrná – redukce stresu, pohybu, sedace
 - krevní transfuze, infuze ??
- prognóza
 - intraabdominální krvácení –nepříznivá
 - ostatní opatrná

RUPTURA DĚLOHY

- anamnéza
 - spontánní při normálním porodu x uterinní torze, zmnožení plodových vod, manipulace při dystokiích, fetotomie, nadměrné pohyby hříbete..
 - náhlé kolikové bolesti
 - hemoragický šok, úhyn x dlouho bez příznaků, až mrtvý plod v dutině břišní
- diagnostika
 - anamnéza, rektální palpce, USG, intrauterinní palpce, abdominocentéza, někdy až výplachy po porodu (únik mimo dělohu)
- terapie
 - parciální ruptury nezasahující serózu – spontánní vyhojení
 - ATB, nesteroidní antiflogistika, oxytocin, infuze, prevence laminitidy
 - laváže NE!
 - úplné ruptury chirurgicky, řešení peritonitidy
- prognóza
 - opatrná pro život i plemenitbu
 - pauza v připouštění, inseminace preferovaná

PORANĚNÍ KRČKU, POCHVY, PERINEÁLNÍ LACERACE A REKTOVAGINÁLNÍ PÍŠTĚL

- obvykle velký plod nebo abnormální polohy či držení
- nehlídaný porod x neadekvátní pomoc při porodu
- fetotomie
- terapie
 - ATB, nesteroidní antiflogistika, TAT
 - bezprostředně po porodu x 4-6 týdnů počkat

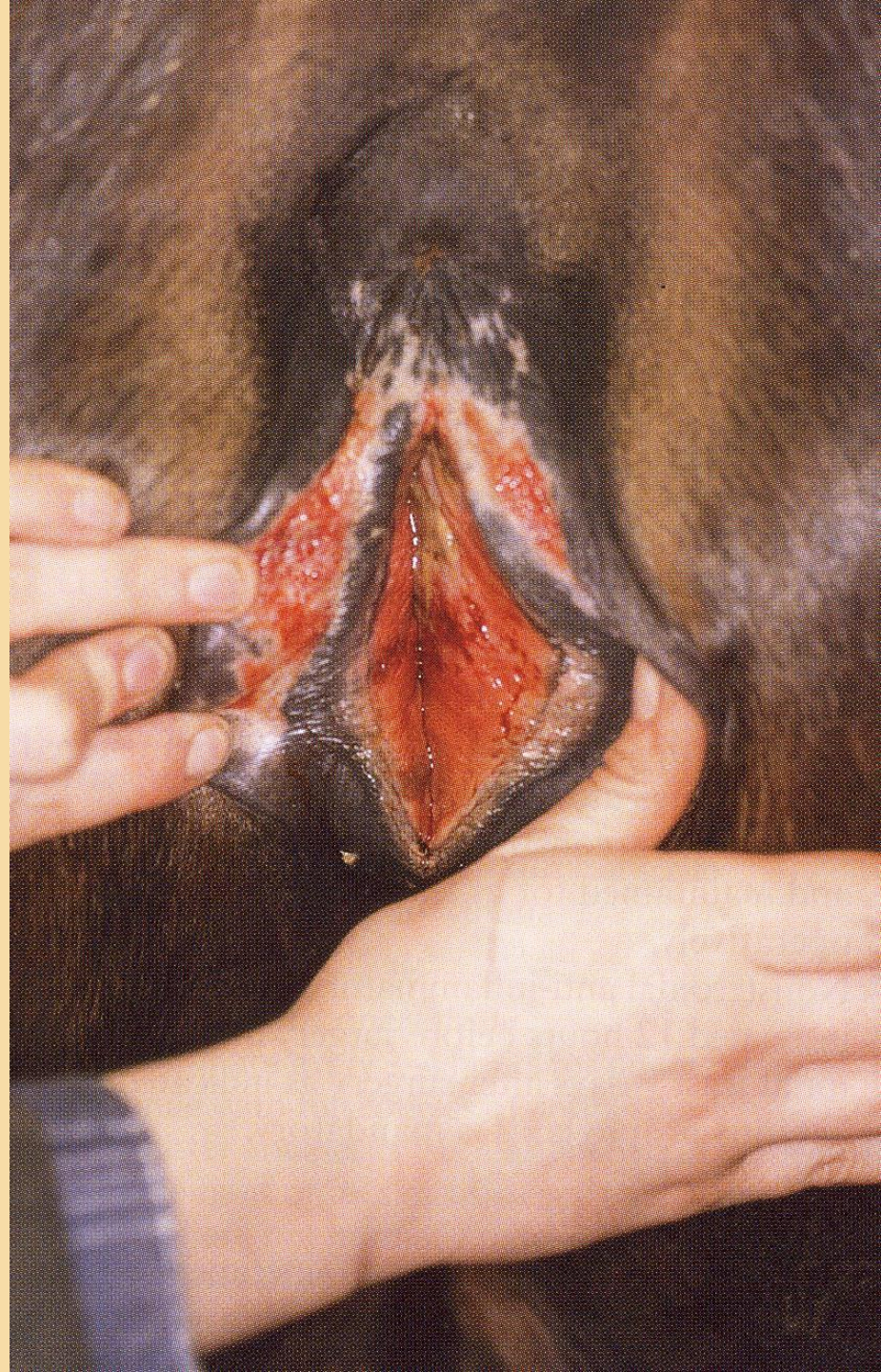
Perineální lacerace 1 stupně

- poškozena mukóza
- spontánní vyhojení
- Caslickova vulvoplastika
- cca 30 dní do připouštění,
inseminace dříve

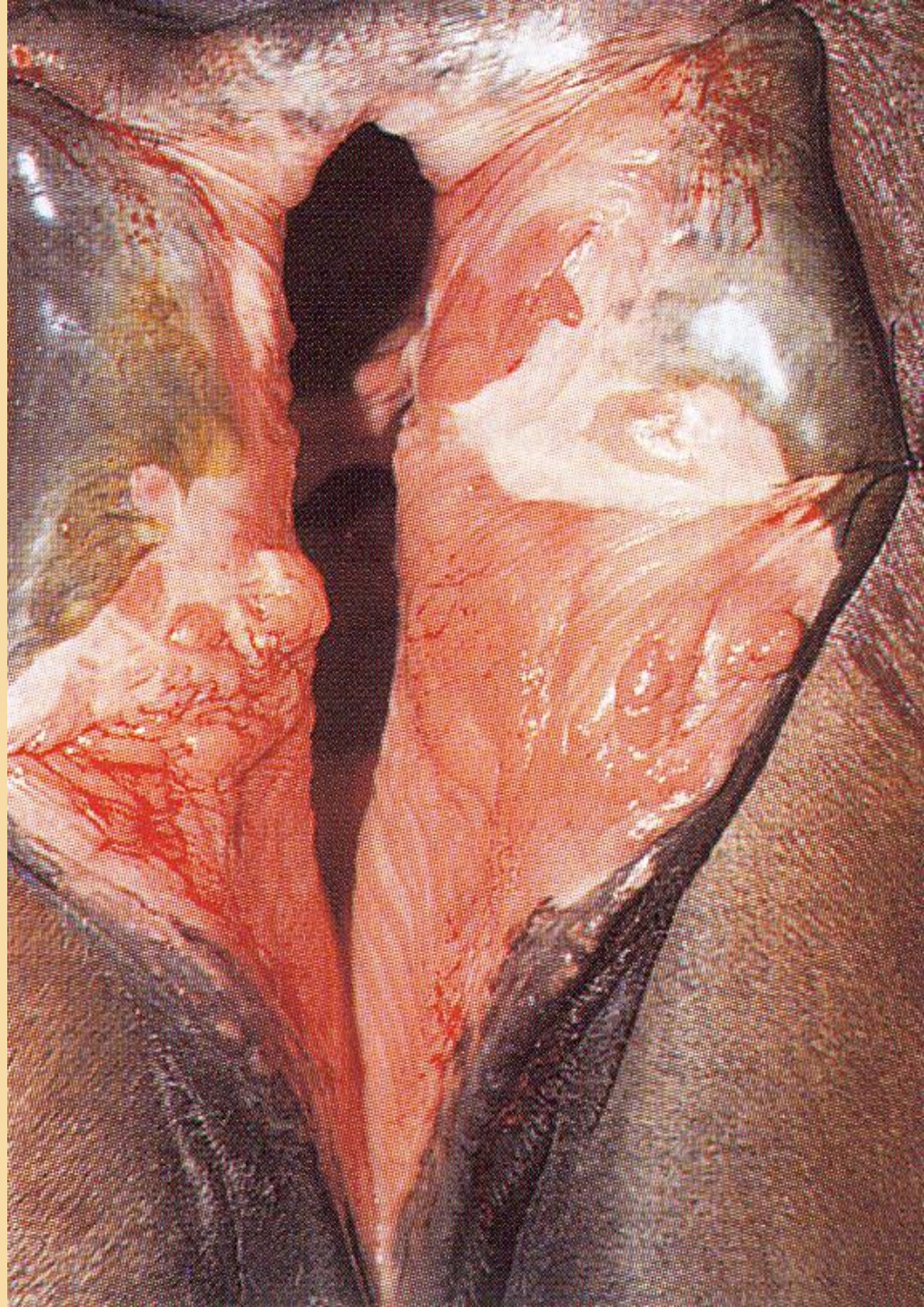
Perineální lacerace 2 stupně

- poškozena mukóza a submukóza
- spontánní vyhojení možné,
komplikace pneumovagína,
infekce

Perineální lacerace 3 stupně

- všechny vrstvy vestibula,
perineum, rektum, anus

Rektovaginální píštěl

PŘEDČASNÁ SEPARACE PLACENTY

- „red bag delivery“
 - nedochází k ruptuře cervikální hvězdy
 - neodtékají plodové vody
 - krvácení
- příčiny
 - placentární edém (intoxikace, stres, nadměrná výživa v poslední fázi gravidity)
 - ascendentní infekce – krček
 - indukovaný porod
- terapie
 - akutní kritický stav pro plod!
 - co nejdříve dokončit porod, resuscitace, terapie hříběte zpravidla nutná

Komplikace konce gravidity a poporodního období

VAGINÁLNÍ KRVÁCENÍ

- varixy cév nebo vaginální trauma
- zřídka kvůli placentě či děloze
- starší klisny, gravidita někdy i estrus
- vyloučit krvácení z močových cest
- vaginoskopie
- terapie obvykle není nutná

ZADRŽENÍ LŮŽKA

- nejčastější poporodní komplikace (2-10 % porodů)
- odchod do 2-3 hod po porodu, pak vysoké % komplikací!
- multifaktoriální etiologie
 - ↓kontrakční schopnost (hypokalcémie, hydrops, dvojčata, dystokie, anestezie)
 - Ca/ P dysbalance
 - Se deficit
 - indukovaný porod
 - císařský řez
 - placentitida
- ↑výskyt u chladnokrevných, starších a multipar

ZADRŽENÍ LŮŽKA

- Komplikace
 - metritis/endometritis
 - septikémie
 - endotoxémie
 - laminitida
- Diagnostika
 - klinické vyšetření
 - prohlídka placenty
 - intrauterinní vyšetření /laváž

ZADRŽENÍ LŮŽKA

- Terapie
 - zajištění visícího zbytku placenty
 - Oxytocin
 - 50 m.j./500 ml NaCl
 - 20 – 25 m.j. opakovaně i.m.
 - velkoobjemové laváže
 - lehký tah
- Prevence/řešení komplikací
 - ATB
 - NSAID
 - infúze
 - péče o kopyta (podložky, chlazení)

Komplikace konce gravidity a poporodního období

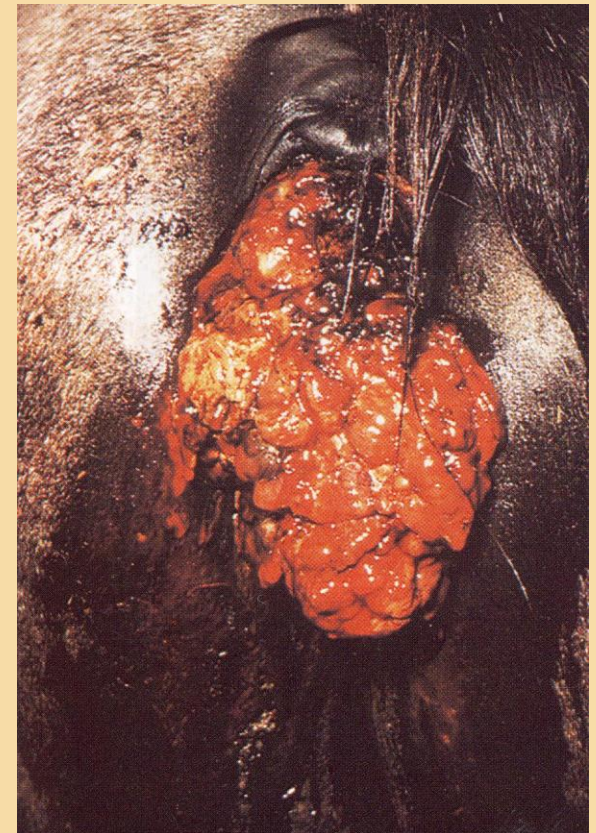
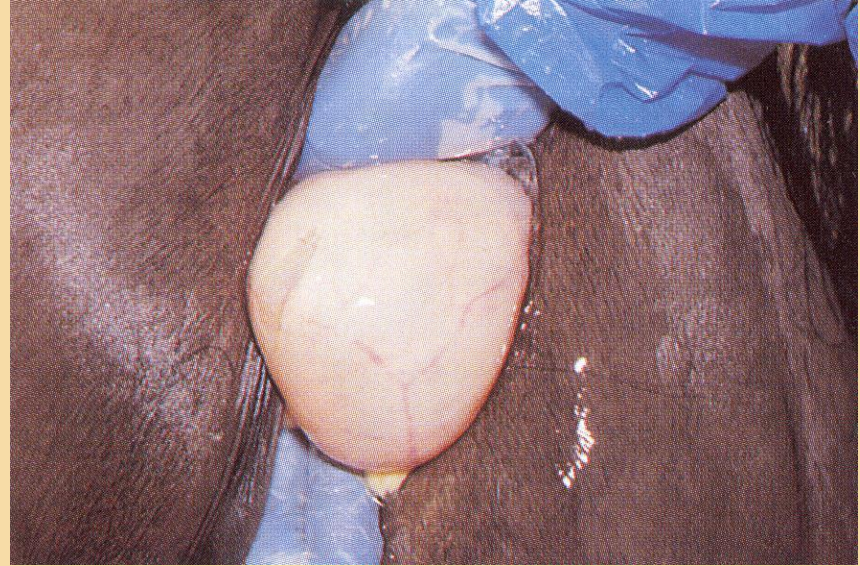
SEPTICKÁ METRITIDA

- častý důsledek zadržení lůžka
- apatie, horečka, průjem, laminitida
- vyšetření dělohy –
palpace, USG, vaginálně
- terapie
 - akutní stav, nejlépe klinika
 - výplachy, laváže
 - ATB, NSAID
 - infúze
 - oxytocin
 - prevence laminitidy

VÝHŘEZ/VCHLÍPENÍ MOČOVÉHO MĚCHÝŘE

- vzácně u klisen, chladnokrevné částěji
- vchlípení po poranění ventrální stěny pochvy
- Terapie
 - epidurální anestezie
 - očištění měchýře, umístění zpět a chirurgické ošetření rány
 - nebo redukce edému (chlazení, dextróza), vtlačení dovnitř
 - zabránit opakovanému tlačení
 - analgezie, opakovaně epidurální anestezie, nasotracheální sonda
- riziko inkontinence

VÝHŘEZ/VCHLÍPENÍ DĚLOHY

- vzácně u klisen
- příčiny
 - příliš násilné vytažení hříběte při porodu
 - těžké dystokie, vyčerpání klisny
 - silné tlačení klisny (zadržení lůžka, poranění porodních cest, ruptura mesorektálního vazu, abort)
 - staré klisny, špatný výživný stav
- silné krvácení (ruptura ovariální arterie – úhyn)
- šok (ischémie, nekróza, endotoxémie)
- kolikové bolesti
- terapie
 - klid, stojící klisna, dělohu zvednout do výše vulvy
 - sedace, epidurální anestezie, analgetika
 - ošetření dělohy a opatrná manipulace zpět
 - laváž, oxytocin, ATB